

Nr 110.

Av herr **Starbäck m. fl.**, om anslag till frivilliga landstornsövningar.

Alltsedan landstormen genom 1904 års riksdag erhöll sin organisation, har under många år till och med 1921 till frivilliga övningar med detta vårt tredje värnpliktsuppbåd utgått ett anslag, på sistone städse jämlikt kungl. arméförvaltningens beräkningar fixerat till 95,910:— kronor — ett i förhållande till sitt ändamål sålunda jämförelsevis blygsamt belopp.

Emellertid avslög 1921 års riksdag med ringa majoritet det av Kungl. Maj:t för år 1922 åskade anslaget under hänvisning till försvarsrevisionens pågående utredning, och under riksmötet sistnämnda år fick samma anslagsfråga för första halvåret 1923 dela ett liknande öde. Dels hade nämligen kungl. arméförvaltningen, egendomligt nog, icke ifrågasatt någon medelsanvisning vid detta tillfälle, dels fann försvarsministern icke heller anledning att för sagda tid göra någon hemställan rörande denna angelägenhet och slutligen vann en i ärendet väckt motion icke bifall av riksdagen.

Kungl. arméförvaltningen hade motiverat sin förutnämnda underlåtenhet bl. a. därmed, att de frivilliga landstornsövningarna i allmänhet brukat vara förlagda till det senare halvåret — något, som såtillvida icke överensstämmer med verkliga förhållandet som dessa övningar på många håll med större fördel bedrivs under våren. I sitt utlåtande över den ovannämnda motionen framhöll statsutskottet dels att det icke syntes erforderligt, att medel för detta ändamål anvisades å övergångsbudgeten, dels att ett ytterligare skäl att icke då bevilja medel härför syntes utskottet vara, att frågan om landstornsövningar i allmänhet torde komma att föreläggas 1923 års riksdag i samband med spörsmålet om härorganisationen i dess helhet.

Av de tre sålunda framburna skälen ha de två först nämnda givetvis bortfallit vad det nya budgetåret beträffar, medan vad, angår det sista

det numera är känt, att försvarsrevisionens arbetsresultat icke kan hinna bli föremål för behandling av innevarande års riksdag.

Långt ifrån att anse detta senare förhållande såsom godtagbart skäl att alltjämt undanhålla landstormen medel för dess övningar finna vi det tvärtom beklagligt, ja, oroväckande, att Kungl. Maj:t icke ansett sig böra äska anslag av meromnämnda art för kommande budgetår.

Landstormen, en integrerande del av vårt försvar, får icke till den grad underskattas, att densamma genom vägrat övningsanslag tvingas till flerårig, fullständig överksamhet, varunder dess en gång med stora kostnader och mycket arbete vunna organisation med nödvändighet måste gå förlorad.

Erfarenheterna från världskriget peka på landstormens ökade vikt och betydelse. Landstormen är det uppbåd, som först inkallas. Den skall skydda linjearméns mobilisering. Den skall vara beredd att genast gripa sig an med bevakningen av våra kuster och gränser. Den skall skydda våra förbindelseleder och konstbyggnader. Den får en krävande uppgift beträffande industriens mobilisering. Dess verksamhet i etappområdet bakom fältarméns rygg blir av ansvarsfull art. Landstormen kan behövas som besättning i fästningarna, och erfarenheten från kriget ge mångfaldiga exempel på landstormens användning för taktiska uppgifter, då den kommer att kämpa sida vid sida med linjen. Sedan luftkriget faktiskt borteliminerat skillnaden mellan krigsskådeplats och hemort, kommer landstormen säkerligen även att få sig anförtrott krävande uppgifter i luftförsvarets tjänst.

För dessa mångskiftande uppdrag måste landstormen vara färdig och beredd redan före ett fredsbrott, varför det är av så mycket större betydelse att densamma och särskilt dess befäl bibringas för ändamålet erforderlig utbildning. Därest en eventuell minskning av beväringårsklassernas övningstid skulle ifrågakomma måste detta med nödvändighet medföra ännu mera ökade omsorger om landstormen.

Emellertid förefinnes numera ingen som helst utbildning eller övning för landstormen, ehuru den inom sig räknar våra dyrbaraste årsklasser. Det bör dock lätt inses, att bibehållandet av övningar för landstormen och särskilt landstormsbefälet är nödvändigt för att hålla organisationen levande. Utan för detta befäl anordnade kurser och övningar är det givetvis omöjligt att åstadkomma en någorlunda riktig befälsuttagning och därmed även att fylla de efter hand uppkommande luckorna i befälskadern, något som länge berett vederbörande militära myndigheter allt mera ökade svårigheter. Att bristningsgränsen nästan är nådd, förstår man, då man betänker, att av de landstormsmän, som år 1915 deltog i våra hitintills enda obligatoriska befälskurser, även de yngsta numera utträtt ur land-

stormsåldern. Också finnes inskrivningsområden, vars landstorm är i fullständig avsaknad av allt förordnat befäl.

Detta interregnum, utan varje som helst övning för vår landstorm kan icke utan allvarliga följder fortsätta. Ha nu omständigheter tvingat till den obligatoriska utbildningens inskränkning eller, såsom för tillfället, rent av inställande, måste de frivilliga övningarna tillmätas så mycket större värde.

Härtill kommer, att även alldeles bortsett från det rent militära utbytet de frivilliga landstormsövningarna uppehålla intresset för landstormen och dess uppgifter och därigenom för försvaret i sin helhet. De bidraga till att inom alla samhällsklasser hålla landstormsbegreppet och känslan för hembygden levande, ty de räkna utan klassåtskillnad deltagare från alla tänkbara yrkesgrupper. Ett i riksdagen en gång gjort uttalande, att de frivilliga landstormsövningarna endast räkna deltagare bland de mera välsituerade, är ett misstag, som genom statistisk belysning blivit klart påvisat. Det är emellertid just genom vägrandet av anslag, som man berövar de ekonomiskt mindre väl lottade möjlighet att deltaga i landstormsövningarna, och först härigenom riskerar man, att landstormsintresset förlorar sin demokratiska karaktär och kan synas urarta till enbart en »överklass»-angelägenhet.

Men landstormens underhållande är ett statsintresse, och landstormens vara eller icke vara får ej — såsom för ögonblicket — bero av enskild offervillighet. Att statens utgifter på varje tänkbart sätt måste begränsas, är icke endast önskvärt utan särskilt i nuvarande tryckta tider nödvändigt. Men sparsamhet kan också drivas så långt, att av bristande underhåll fara uppstår för förlust av oersättliga värden. Ett sådant fall synes oss föreligga, när man för ett helt värnpliktsuppbåd om 8 årsklasser och tillsammans omkring 190,000 man vill undandraga ett årsanslag, som knappast uppgår till hälften av de nuvarande kostnaderna för ett enda infanteriregemente under en månad. Mycket tungt vägande skäl tala alltså för att anslag till landstormens frivilliga övningar omedelbart ånyo beviljas, vilket enligt vårt förmenande på intet sätt kan anses föregripa den inom försvarsrevisionen pågående utredningen, så mycket mindre som det väl med visshet kan förutsättas, att denna revision kommer att räkna med landstormens bibehållande såsom ett synnerligen viktigt led i vår försvarsorganisation.

På grund av vad sålunda anförts få vi därför hemställa,

att riksdagen ville besluta ett anslag till frivilliga övningar med landstormen under budgetåret juli 1923 — juni 1924 ävensom att anslaget, i överensstämmelse

med kungl. arméförvaltningens riksdagspetita beträffande
detta samma år, måtte utgå med 95,910 kronor.

Stockholm den 21 januari 1923.

Karl Starbäck.

Arvid Lindman.

P. Nilsson
i Bonarp.

David Norman.

Edvard Lithander.

Erik Uddenberg.

L. L. Lorichs.

Nils Holmström.

P. M. Olsson.

Harry Weibull.

A. P. Gustafsson.

Bj. Holmgren.

Ad. Wiklund.

J. Fjellman.

Oscar N. Olsson.

J. A. Jonsson.

O. A. Ernfors.

Sven Persson.

K. Bergström.

H. Kinmanson.

Ewald Lindmark.

Erik Nylander.

Dan. Poppius.

Carl Ros.

Richard Hermelin.

N. E. Nilsson.

Sven Lübeck.

Nils Svensson
i Långelanda.

Gust. Ad. Gustafsson.

Carl Arv. Andersson.

Erik Laurén.

A. Henrikson.